

pútnický list

ISSN 2644 - 4526

03/04-2023

aktuality a zaujímavosti pútnického turizmu na Slovensku

so sv. Cyrilom a Metodom

jarné pešie putovanie pod Tatrami

Pod Tatrami, v okrese Poprad, nájdeme až tri kostoly zasvätené svätým vierozvestom. Dva z nich sú v meste **Svit**, v jednom z najmladších miest na Slovensku, ktoré leží iba 7 km od Popradu. Toto priemyselné mesto „vyrástlo“ až po 2. svet. vojne zásluhou podnikateľa Tomáša Baťa. Už pri výstavbe továrne na umelý hodváb a domova pre jej zamestnancov mal Baťa v úmysle postaviť aj kostol. To sa však podarilo až po páde komunizmu. V r. 1991 bol vo Svite posvätený prvý chrám postavený na Slovensku po „nežnej revolúcii“. Ten bol zasvätený sv. Jozefovi. V kaplnke, umiestnenej v južnej časti chrámu sa po jeho dokončení konali slávenia svätých liturgií gréckokatolíckeho obradu. Časom kaplnku gréckokatolíkom prenechali a táto kaplnka bola povýšená na gréckokatolícky chrám sv. Cyrila a Metoda. A tak sú pod jednou strechou oba chrámy: rímskokatolícky chrám sv. Jozefa, robotníka a gréckokatolícky chrám sv. Cyrila a Metoda. Od r. 2010 má gréckokatolícka farnosť vo Svite svojho vlastného správcu a od r. 2015 aj vlastnú farskú budovu. Popri rieke Poprad, ulicami mestečka sa dá prejsť až k žel.stanici, kde začína zelená turistická

obraz sv. Cyrila a Metoda vo Svite

interiér kostolíka v Podskalka

značka, ktorá vedie do Lopusnej doliny. Aby ste prišli k druhému kostolíku s cyrilometodským patrocíniom, musíte z turistického chodníka odbočiť do mestskej časti **Podskalka**. Nachádza sa v severnej časti Svitu, kde vyrástla nová časť s rodinnými domami. Tu bol v r. 1992, vďaka obetavosti veriacich postavený nový kostol zasvätený svätým vierozvestom. Kostol má jednoduchú architektúru s vysokou vežou v popredí a bočným hlavným vstupom. Vo veži sú tri zvony – Panna Mária, sv. Jozef a sv. Cyril a Metod. V interiéri kostola sa nachádzajú dve sochy sv. Cyrila a sv. Metoda, ako aj relikvie sv. Alžbety Settonovej a bl. Edmunda Bojanowského.

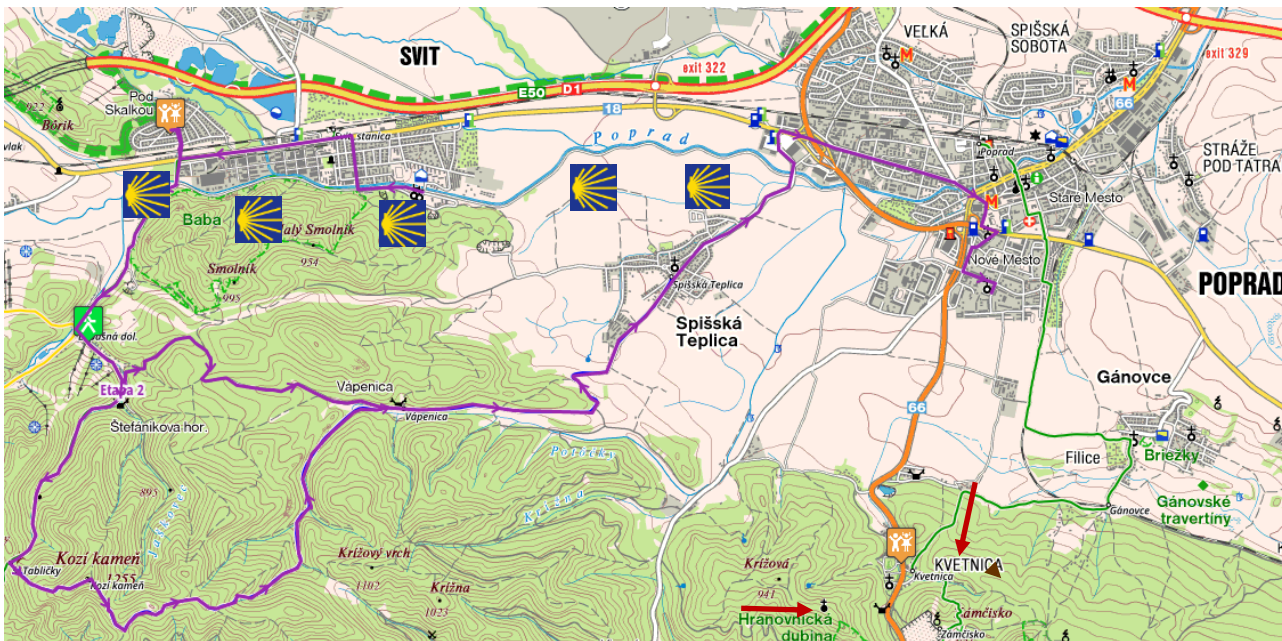

pohľad na oltár v Kostole sv. Cyrila a Metoda v Poprade: Autorom mohutnej drevenej plastiky je rezbár Martin Barnáš z Kežmarku. Svätcov stvárnil v dynamickom pohybe ako kráčajúcich pocestných, šíriteľov viery, vzdelanosti kultúry i práva. Sv. Cyril drží v pravej ruke berlu, hore zakončenú dvojkřížom, ľavá ruka v širokom rozmachu je akoby sprievodným gestom k hovorenému prejavu. Z hrude sv. Metoda visí rozvinutý zvitok pergamenu so symbolmi písma.

Turistickými chodníkmi (najprv po zelenej značke a potom po modrej značke) sa dá prejsť až **do Popradu**, k tretiemu chrámu zasvätenému slovanským vierozvestom. Poprad je najväčším mestom Spiša. Leží na rieke Poprad v Podtatranskej kotline ohraničenej zo severu Vysokými a Belianskymi Tatrami. Vďaka svojej polohe sa mu dostal prívlastok *vstupná brána do Vysokých Tatier*. Hoci jeho okolie bolo osídlené už v praveku, prvá písomná zmienka pochádza z 13. st. Poprad sa spočiatku vyvíjal ako malá obec ležiaca na križovatke dôležitých obchodných ciest v tieni väčších okolitých obcí, najmä Spišskej Soboty. Patril medzi menšie mestá Spoločenstva spišských Sasov. Postupne sa stal administratívnym, hospodárskym a kultúrnym centrom regiónu pod Tatrami. Dnes sú jeho súčasťou aj 4 pôvodne samostatné obce a viacero sídlisk. Sídlisko Juh je najväčším popradským sídliskom. S jeho výstavbou sa začalo v 80. rokoch 20. st. Už od postavenia prvých bytových domov sa jeho obyvatelia zaoberali myšlienkou, postaviť na sídlisku kostol, ktorý by priniesol veriacim možnosť stretnúť sa so živým Bohom, ako aj možnosť duchovného a kultúrneho zázemia. V tom čase nebol v okolí žiaden kultúrny dom, ani kostol. Jediný kostol bol v centre mesta v blízkosti železničnej stanice. A keďže na začiatku našich kultúrnych dejín boli dvaja solúnski bratia sv. Cyril a Metod, rozhodli sa nový kostol zasvätiť práve týmto dvom apoštolom Slovanov. Základný kameň Kostola sv. Cyrila a Metoda v Poprade posvätil v r. 1990 pri svojej návšteve v Bratislave pápež sv. Ján Pavol II. V r. 1993 sa začalo so samotnou stavbou. Autorom projektu a hlavným architektom stavby bol arch. Ján Jariabka. V r. 1998 výstavbu kostola ukončili. Dňa 26. júna posvätil nový kostol vtedajší biskup Spišskej diecézy František Tondra. Kostol sv. Cyrila a Metoda má železobetónový skelet, za čo bol v r. 1998 vyhodnotený ako stavba roka na Slovensku. Na vysokej veži sú tri zvony, ktoré nesú názvy svätcov. Je tu zvon nazvaný sv. Cyril a Metod, ďalšie sv. Martin, podľa patróna popradskej fary, a tretí sa dostal meno podľa sv. Anny. Celá stavba je ladená v modernom duchu. V suteréne sa nachádzajú priestory na rôzne sympóziá a prednášky. Je tam aj veľká kongresová sála, miestnosť pre katechéty a farská knižnica s internetom. Na pravej strane kostola je Kaplnka sv. Jozefa. Dominantou celého interiéru je veľký drevený kríž vypínajúci sa nad oltárom v presbytériu a pod ním drevené súsošie sv. Cyrila a Metoda. V r. 2010 bol prázdny priestor pri

kostole upravený tak, že tu vzniklo námestie s fontánou, oddychovou zónou a lavičkami, ktoré dostalo názov Námestie sv. Cyrila a sv. Metoda. Jeho architektom bol Ľudovít Vartovník. Ten pre námestie navrhol netradičnú fontánu, ktorá sa na zimu demontuje, a na jej mieste býva postavený vianočný strom. V r. 2018 sa kostol sv. Cyrila a Metoda stal farským kostolom, keďže tu bola ustanovená nová farnosť – Poprad Juh. V r. 2019 pribudla do kostola relikvia sv. Klimenta Ochridského, ktorý bol žiakom sv. Cyrila a Metoda a jeden zo svätých sedmopočetníkov. Jeho relikviu prvého stupňa “ex ossibus”, farnosť dostala do daru od Slovenského pápežského kolégia v Ríme.

zdroje: www.farnosť-svit.sk, www.sites.google.com, www.rkcpopradjuh.sk, www.severovychod.sk, www.dokostola.sk

Trasa ponúka viaceré varianty. Kratšia verzia je v dĺžke 22 km, dlhšia v dĺžke 27 km.

Kto nevládze, môže využiť bus zo Spišskej Teplice.

Na túto púť sa dá vyraziť aj po Camine!!!

Začať však treba v Podskalke, prejsť do Svitú a cyklotrasou popri rieke Poprad, ktorá je zároveň aj Svätajakubskou cestou (cca 20 km), sa dá prísť až do Popradu.

Samozrejme je možné putovať aj v smere Poprad - Svit.

Zaujímavou zastávkou je aj kaplnka Vzkriesenia (foto dolu), ktorá sa nachádza neďaleko Popradu - v časti Kvetnica. (na mape označená šípkou)

STAŇTE SA PRAVIDELNÝMI ODBERATEĽMI PÚTNICKÉHO LISTU

Ak máte záujem dostávať Pútnický list do Vašej e-mailovej pošty, prosíme Vás, napíšte nám na adresu: prekopova@gmail.com. Zaradíme Vás do adresára čitateľov Pútnického listu.

Vydávanie Pútnického listu môžete podporiť dobrovoľným príspevkom na č.ú:

SK18 7500 0000 0040 1664 7114, do správy pre prijímateľa uveďte: PÚTNICKÝ LIST

ĎAKUJEME!

ideme synodálnou cestou

Dňa 15. marca generálny sekretár Synody biskupov kardinál Mario Grech ustanovil Prípravnú komisiu pre uskutočnenie XVI. riadneho generálneho zhromaždenia synody biskupov. Sekretariát Synody zároveň navrhol, aby sa **31. mája - v deň liturgickej spomienky Navštívenia Panny Márie - na celom svete slávila osobitná mariánska modlitba** ako príprava na zhromaždenie synody biskupov. Jednotlivé **biskupské konferencie** a hlavy východných cirkví si na 31. mája **majú vybrať pútnické svätyne**, v ktorých by sa mariánska modlitba mohla uskutočniť.

Sedemčlennú prípravnú komisiu, na čele ktorej je kardinál Grech, tvoria: jezuitský kňaz Giacomo Costa ako koordinátor, Mons. Tomasz Trafny ako sekretár, ďalej rehoľná sestra Shizue Hirota MMB, Mons. Timothy John Costelloe SDB, Mons. Daniel E. Flores, Mons. Lucio A. Muandula a prof. Dario Vitali. Na prácach komisie sa bude zúčastňovať aj generálny relátor Synody kardinál Jean-Claude Hollerich SJ.

Priority, ktoré boli vytýčené na kontinentálnom (európskom) stretnutí synody v Prahe a sú súčasťou finálneho dokumentu, ktorý bol zaslaný generálnemu sekretariátu do Ríma:

- prehĺbiť prax, teológiu a hermeneutiku synodality: musíme znovu objaviť niečo, čo je starobylé, čo patrí k povahe Cirkvi a je vždy nové. To je úloha pre nás. Robíme prvé kroky na ceste, ktorá sa pred nami otvára, keď po nej ideme;
- zaoberať sa otázkou všetkých služobníkov Cirkvi ako horizontu, v ktorom sa dá uvažovať o charizmách a službách (zasvätených a nezasvätených) a o vzťahoch medzi nimi;
- preskúmať formy synodálneho uplatňovania autority, t. j. služby sprevádzania spoločenstva a ochrany jednoty;
- objasniť kritériá rozlišovania v synodálnom procese a ktoré rozhodnutia patria ku ktorej úrovni, od miestnej až po univerzálnu;
- prijať konkrétne a odvážne rozhodnutia o úlohe žien v Cirkvi a o ich väčšom zapojení na všetkých úrovniach, vrátane rozhodovacích procesov (robenie a prijímanie rozhodnutí);
- zväžiť napätia okolo liturgie, aby synodalita obnovila chápanie Eucharistie ako zdroja spoločenstva (komúnia);
- podporiť formáciu celého Božieho ľudu v synodalite s osobitným zreteľom na rozlišovanie znamení čias a s cieľom uskutočňovať spoločnú misiu;
- obnoviť živý zmysel pre misiu, preklenúť priepasť medzi vierou a kultúrou, aby sme opäť prinášali evanjelium do srdca ľudí, našli jazyk schopný vyjadriť tradíciu a aggiornamento, ale predovšetkým kráčať s ľuďmi, namiesto toho, aby sme hovorili o nich alebo k nim. Duch nás žiada, aby sme počúvali volanie chudobných a zeme v Európe, a najmä zúfale volanie obetí vojny, ktoré žiadajú spravodlivý mier.

zdroj: www.tkkbs.sk

Sme tu pred Tebou, Duch Svätý: zišli sme sa v Tvojom mene. Ty si náš pravý radca. Príd' k nám, stoj pri nás, vstúp do našich srdc. Pouč nás, kam máme ísť a ukáž nám cestu, po ktorej treba kráčať. Nedovoľ, aby sme my, slabí a hriešni, spôsobili neporiadok. Nech nás nezvedie nevedomosť. Daj nám dar rozlišovania, nech nie sme zaujatí kvôli predsudkom a falošným ľudským ohľadom. Ved' nás k jednote, aby sme nezišli z cesty pravdy a spravodlivosti, ale napredovali na ceste do večného života. O to prosíme Teba, ktorý pôsobíš vo všetkých časoch a na všetkých miestach, v spoločenstve s Ocom i Synom, na veky vekov. Amen.

zdroj: www.synoda.abuba.sk

Cieľom synody nie je produkovať dokumenty, ale „dať vypučať snom, vzbudiť prorockvá a videnia, dať rozkvitnúť nádejam, podnietiť dôveru, obviazať rany, previazať vzťahy, vzbudiť úsvit nádeje, učiť sa jeden od druhého a vytvoriť pozitívne vnímanie, ktoré osvieti mysle, zahreje srdcia, navráti silu rukám.“ pápež František

Posolstvo modernej architektúry

Architektúra je druh umenia, s ktorým sa človek každodenne dostáva do kontaktu. Obklopuje nás na každom kroku, pohybujeme sa v nej, pôsobí na našu psychiku a môže pozdvihnúť aj ducha. Kráľ Dávid, ako prvý človek v dejinách Cirkvi, sa začal zaoberať myšlienkou postaviť prvý chrám určený jedinému Bohu. Jeho úmysel zrealizoval jeho syn - kráľ Šalamún. Postavil jedinečné dielo, ktoré bolo nositeľom moderny, bohatstva a vyspelosti svojej doby. Dnes, v 21.storočí, obdivujeme krásu, bohatstvo byzantských, románskych, gotických, renesančných a barokových chrámov a um ich staviteľov. Avšak tvoriteľský, umelecký a technický potenciál sa rozvíja aj v súčasnej modernej sakrálnej architektúre. Spoznajme teda jej čaro, preniknime jej hĺbku a odkrývajme posolstvo.

„Jedni rozprávajú: čakajme trpezlivo, dokiaľ nepríde Kristus.
Druhí povedia: radšej dokončíme stavbu Zeme.“

Pierre Teilhard De Chardin francúzsky filozof a jezuita (1881 - 1955)

KADETSKÁ KAPLNKA AKADÉMIE AMERICKÝCH VZDUŠNÝCH SÍL ako symbol, že Boh nikdy nevzdá boj o spásu človeka

Kadetská kaplnka Akadémie amerických vzdušných síl bola dokončená v r. 1962 a je výrazným symbolom nielen amerického mesta Colorado Springs. Je dielom architektov Waltera Netscha zo Skidmore, Duesa a Merrilla z Chicaga a jej výstavbu dokončil Robert E. McKee zo Santa Fe v Novom Mexiku. Kadetská kaplnka, pôvodne kontroverzná vo svojom dizajne, sa stala klasickým a vysoko uznávaným príkladom modernistickej architektúry. V r. 1996 získala cenu Národného amerického inštitútu architektov a v r. 2004 ju vyhlásili za národnú historickú pamiatku USA.

Evanjelizačný úmysel pápeža Františka:

Modlime sa, aby prevládala kultúra pokoja a nenásilia, aby štáty a ich občania čoraz menej siahali po zbraniach.

Najvýraznejším aspektom kaplnky je rad sedemnástich veží, ktoré kresťanom môžu svojím tvarom pripomenúť aj koptu, ktorou stotník Longinus prebodol Kristovo srdce na dôkaz jeho smrti. Pôvodne ich malo byť 21, ale tento počet sa znížil pre problémy s rozpočtom. Konštrukciou je rúrkový oceľový rám zo 100 identických tetraedrónov (pozn. je to pravidelná trojuholníková pyramída). Každý je dlhý 23 m, váži päť ton a je uzavretý hliníkovými panelmi, ktoré boli vyrobené v Missouri a do Colorado Springs boli prepravené železnicou. Tetraedróny sú od seba mierne vzdialené čím sa v ráme vytvárajú medzery vyplnené farebným sklom. Tetraedróny, ktoré tvoria veže sú vyplnené trojuholníkovými hliníkovými panelmi, zatiaľ čo tetraedróny medzi vežami sú vyplnené mozaikou farebného skla v hliníkovom ráme. Samotná kadetská kaplnka je vysoká 46 m, dlhá 85 m a široká 26 m. Predná fasáda má, na južnej strane, široké žulové schodisko s oceľovým zábradlím, zakryté hliníkovým zábradlím, ktoré vedie na prízemie. Do kaplnky vedie pás zlatých eloxovaných hliníkových dverí, lemovaný zlatými eloxovanými hliníkovými panelmi, navrhnutými tak, aby ladili s dverami. Výstavba plášťa kaplnky a kúpa okolitých pozemkov stála 3,5 milióna dolárov. Rôzne zariadenia, pišťalové organy, liturgické vybavenie a ozdoby kaplnky boli darované rôznymi jednotlivcami a organizáciami. V r. 1959 sa na základniach vzdušných síl po celom svete uskutočnila **veľkonočná zbierka**, ktorá mala pomôcť dokončiť interiér. Od septembra 2019 je kaplnka zatvorená z dôvodu rozsiahlej rekonštrukcie, ktorej cena sa odhaduje na cca 158 miliónov dolárov. Pôvodný architektonický plán W. Netscha, ktorý zahŕňal aj sériu dažďových žľabov pod hliníkovým exteriérom veží kaplnky, nebol zrealizovaný kvôli obmedzeniam rozpočtu. Švy medzi panelmi boli len opakovane utesňované, čo stavbe neposkytlo dostatočnú ochranu pred dažďom. Ten spôsobil rozsiahle škody na hlavnom poschodí a jeho príslušenstve. Počas renovácie je nad existujúcou stavbou vybudovaný obrovský dočasný "hangár". Projekt mal byť pôvodne ukončený do novembra 2022, ale už koncom r. 2021 architekt Duane Boyle uviedol, že projekt zmešká svoj pôvodný termín dokončenia, nakoľko vo vnútri konštrukcie kaplnky objavili viac azbestu, ako sa očakávalo. Dokončenie renovačných prác je v súčasnosti naplánované na rok 2027. Zaujímavosťou Kadetskej kaplnky je, že pod jednou strechou poskytuje bohoslužobný priestor viacerým náboženstvám. Architekt Walter Netsch, inšpirovaný kaplnkami v Sainte-Chapelle vo Francúzsku a bazilikou San Francesco d'Assisi v Taliansku, rozdelil priestory na dve hlavné úrovne. Najväčšia - protestantská - loď sa nachádza na hornom poschodí, zatiaľ čo katolícka, židovská kaplnka a budhistická miestnosť sa nachádzajú pod ňou. Nižšie je väčšia miestnosť vyhradená pre islamské modlitby a dve zasadacie miestnosti.

Protestantská kaplnka, s kapacitou 1200 miest na sedenie, sa nachádza na najvyššom poschodí. Loď meria 20 m x 51 m a v najvyššom bode dosahuje výšku 29 m. Stredová ulička končí v presbytériu. Tetraedróny budovy tvoria steny a kolíkový strop. Vitráže pôsobia ako farebné stupy medzi tetraedrónmi a smerom k oltáru postupujú od tmavších k svetlejším. Presbytérium je zvýraznené pestrofarebnými obrazmi v tvare polmesiaca s polodrahokamami z Colorada a mramorom z Pietra Santa z Talianska. Ústredným bodom presbytéria je 14 m vysoký hliníkový kríž zavesený nad ním. Lavice sú vyrobené z amerického orecha a afrického mahagónu. Ich konce sú tvarované tak, aby pripomínali vrtule lietadiel z 1. svet. vojny. Zadné časti lavíc sú zakryté pásom z hliníka podobným koncovému okraju krídla stíhacieho lietadla. V zadnej časti, nad predsieňou, je chórový balkón a organ, ktorý navrhol Walter Holtkamp a postavil ho M. P. Moller z Hagerstownu v Marylande. Organ má 4 334 pišťalí.

protestantská kaplnka

Spoločný modlitbový úmysel slovenských biskupov:

Aby sme o nádeji a radosti vzkriesenia dokázali svedčiť v spoločnosti.

katolícka kaplnka

Liturgické zariadenie pre protestantskú aj katolícku kaplnku navrhol Harold E. Wagoner. **Katolícka kaplnka** sa nachádza pod protestantskou kaplnkou a má kapacitu približne 500 miest. Loď je 17 m široká, 34 m dlhá a 5,8 m vysoká. Ústredným bodom katolíckej kaplnky je abstraktná sklenená mozaiková nástenná maľba, ktorú navrhol Lumen Martin Winter. Je zložená z rôznych odtieňov modrej, tyrkysovej, ružovej a šedej farby, aby vytvorila obraz oblohy. Na nástennej maľbe sú umiestnené dve trojmetrové mramorové postavy, vľavo Panna Mária a vpravo archanjel Gabriel. Medzi nimi sa vznáša mramorová holubica. Kaplnka bola slávnostne posvätená 22. septembra 1963. Svätiteľom bol kardinál Francis Spellman, ktorý kaplnke daroval aj oltár. Ten je z bieleho talianskeho mramoru a je namontovaný na mramorovom kuželovitom podstavci, nad ktorým je vyrezávaný niklovo-strieborný kríž. Pozdĺž bočných stien kaplnky je 14 zastavení krížovej cesty, ktoré navrhol Lumen Martin Winter. Sú vytesané zo štvorcových hrubých mramorových dosiek. Figúrky sú vyhotovené z mramoru Carrara. Klasický píšťalový organ v 100-miestnom chórovom podkroví navrhol Walter Holtkamp a postavil M. P. Moller Co. Má 1 950 píšťal'. Na rovnakom podlaží je aj **židovská modlitebňa**. Je kruhová s kapacitou 100 miest na sedenie. Má priemer 13 m a výšku 5,8 m. Podlaha je vydláždená jeruzalemským hnedým kameňom, ktorý darovali izraelské obranné sily. Kruhové steny synagógy tvoria panely z priesvitného skla a striedajú sa s lamelami z izraelského cyprusu. Obrazy, ktoré vytvoril Shlomo Katz v r. 1985 - 1986, zobrazujú biblické príbehy. Sú rozdelené do troch skupín; bratstvo, let (na počesť letectva) a spravodlivosť. Ústredným bodom kaplnky je schránka, stánok nazývaný Aron ha-kodeš, ktorý ukrýva zvitky Tóry. Napravo visí večné svetlo (Ner Tamid). Vo vstupnej hale je vitrína so zvitkom Tóry, ktorá bola zachránená pred nacistami počas druhej svetovej vojny. Našla sa v r. 1989 v Poľsku, v opustenom sklade a je venovaná pamiatke všetkých tých, ktorí bojovali proti nacistom. V Kadetskej kaplnke je vytvorený priestor aj pre **budhistickú modlitebňu**. Využívajú ju spoločne budhisti všetkých denominácií.

Kruhový tvar a priehľadné steny židovskej modlitebne majú prítomným pripomínať štruktúru podobnú stanu.

S mariánskym kultom v Čechách a na Moravě je spojených vyše 200 pútnických miest a viac ako 1 160 kostolov zasvätených Panne Márii, spájaných s jej obrazmi, sochami, tajomstvami, skutkami a titulmi. Vydať sa na púť po mariánskych pútnických miestach znamená nielen objaviť kus histórie, ale predovšetkým kráčať s tou, ktorá na zemi učila kráčať aj svojho Syna. Nech teda aj nás vedie, chráni a sprevádza, aby sme bezpečne prišli do cieľa púte aj života.

Je veľmi zaujímavé sledovať, že do každého pôstneho obdobia spadá sviatok Zvestovania Pána (25.marec). Pripomíname si ním nielen vtelenie Ježiša Krista, ale aj Vianoce, ktoré nastanú presne o deväť mesiacov. Na severe Českej republiky, *neďaleko Českej Lípy* sa nachádza mariánske

pútnické miesto **Horní Police**, ktoré nám túto udalosť sprítomňuje nevšedným spôsobom - milostivou sochou Panny Márie v pozhnanom stave. Našli ju v r. 1523 na brehu rieky Ploučnice a bola darovaná kostolíku, ktorý tu stál už v 13.st. Prvá zmienka o ňom pochádza z r. 1291 a patronátne právo nad kostolom prináležalo až do r. 1849 premonštrátskemu kláštoru v Doksanoch. V r. 1426 bola obec dobitá husitmi a kostol bol zničený. Nové dejiny kostolíka začala písať práve jedinečná soška Madony, ktorú ľudia vnímali ako dar z neba a prichádzali si ju uctiť. V r. 1682 prišlo 4000 ľudí, a tak farár Michael Gabriel Jantsch a správca panstva Jan Jiří Hertych požiadali majiteľa a patróna kostola Julia Františka, vojvodu Sasko - Lauenburského, o rozšírenie kostola. On tejto prosbe vyhovel a prácou poveril staviteľa Julia Broggia. Pôvodný kostolík bol v r. 1688 takmer celý zbúraný a na jeho mieste bol postavený väčší. V nasledujúcom roku sa stala majiteľkou panstva dcéra vojvodu - Anna Marie Františka, ktorá prestavbu chrámu dokončila, ale keďže ani tak chrám dostatočne nepostačoval prichádzajúcemu množstvu veriacich, dala ho v r. 1717 ešte raz prestavať. K prebudovanému chrámu boli pristavené dve postranné lode, vybudované emporý a pristavaný chór a sakristia. V r. 1722 bola postavená voľne stojaca zvonica a v nasledujúcom roku bola zriadená zadná budova, ktorá poskytovala domov 4 kaplánom. Do r. 1725 pribudla aj krížová cesta a fara. Medzi farou a zadnou budovou bol zriadený spojovací trakt. Súčasný pútnický areál teda pochádza z 1. pol. 18.st. V tomto období bolo pútnické miesto povýšené na arcidekanstvo a v r. 1736 pápež Klement XII. udelil arcidekanovi právo používať pantifikálie ad instar abbarum (t.z. pri slávnostných bohoslužbách mohol arcidekan nosiť mitru

detail tváre a lona Madony z Hornej Police

a berlu, t.z. slúžil sv.omšu ako biskup). Toto právo je však už v súčasnosti zrušené. V r. 1727 Anna Marie Františka získala od pápeža Alexandra VII. ako dar aj relikvie mučeníkov: sv. Kristíny a sv. Pavla. V r. 1730 – 1760 patrila Horní Police k najnavštevovanejším pútnickým miestam severných Čiech. Nevyhnutné rekonštrukcie chrámu a okolia prebehli v r. 1861 a po 2. svet. vojne, v r. 1945, nakoľko pútnické miesto bolo poškodené leteckými bombovými útokmi. V súčasnom období tu opäť prebiehajú rozsiahle opravy rozdelené na viacero etáp. Pútnický areál tak dostáva späť podobu svojej slávnej minulosti. Rozvoju pútnického turizmu v Hornej Polici prispieva aj to, že kostol sa nachádza na medzinárodnej trase Via Sacra (v preklade: Svätá cesta.)

via sacra

je nová turistická cesta po starom kultúrnom regióne. Vede po jedinečných sakrálnych stavbách a umeleckých pokladoch, ktoré sa nachádzajú na Trojmedzí: Nemecka, Poľska a severných Čiech.

Prechádza Hornou Lužicou, Dolným Sliezskom a severným Českom. Využíva staré obchodné a pútnické trasy. Prispieva k oživeniu tisícročnej histórie stredoeurópskej kultúry a zbožnosti. Sakrálna architektúra, umenie, legendy, udalosti a osobnosti európskej úrovne svedčia o stáročnom súžití Nemcov, Lužických Srbov, Poliakov a Čechov na území po oboch stranách rieky Nisy. Ponúka zastavenie sa v bežnom životnom kolotoči povinností a umožňuje veriacim, no nielen im, vojsť do pokoja, spoznať tajomstvo skrytých pokladov a načerpať osvieženie pre dušu i telo.

V pôstnom aj vo veľkonočnom období sa nám ponúka ešte jeden zaujímavý symbol - skala. Vzkriesenie sa vždy deje odvalením kameňa. A práve kameň nás vedie do ďalšieho, menej známeho, mariánskeho pútnického miesta. Nesie názov **Modlivý dŕl** sa nachádza neďaleko Hornej Police, pri obci Svojkov, 12 km od Českej Lípy. Tiahne sa pod Slavíčkom a Tisovým vrchom na severovýchodnom okraji Svojkova, neďaleko Nového Boru. Roklina je z oboch strán obklopená strmými pieskovcovými skalami. Modlivý dŕl je krásne, asi 1 km dlhé skalné údolie a významné mariánske pútnické miesto opradené povest'ami a príbehmi o uzdravení. Pôvodne sa v jeho okolí ťažilo drevo, z ktorého sa získavala smola, z ktorej miestni uhliari vyrábali v peciach kolomaž. Z tohto dôvodu mal najprv názov Smolný dŕl. V 18.st. bola v skalách vybudovaná kaplnka, ku ktorej prichádzali mnohí pútnici. Tak vznikol nový názov – **Modlivý dŕl**. Miesto v skalách pôsobí aj dnes tajomne, preto nečudo, že sa k nemu viažu temné príbehy. Prvý hovorí o nešťastnej láske rytiera Jaroslava zo Svojkova, ktorý sa zamiloval do chudobného dievčaťa, dcéry pivovarníka z Velenic. Rodičia rytierovi nedovolili vziať si ju za manželku, a tak zaľúbenci spáchali v lese spoločnú samovraždu. Iný príbeh zasa spomína dvoch mužov, ktorí milovali tú istú dievčinu. Tá však opätovala lásku iba jednému z nich a odmietnutý mladík zabil v týchto skalách svojho soka v láske. Miestu sa ľudia z okolia radšej vyhýbali, považovali ho za prekliate. To sa však zmenilo v r. 1704 zásluhou zbožného Melzera, robotníka z blízkeho pivovaru. Nakoľko cez les musel chodiť do práce, zavesil si pre svoju ochranu na skalú obrázok Panny Márie, ktorá sa lúči s Ježišom. Pri obrázku hľadali útechu pred nebezpečím aj iní okoloidúci. Blízky les teda presekali a miesto presvetlili. Boli tu vypočítané mnohé modlitby, medzi nimi aj prosba pani von Czerwelli, ktorá tu v r. 1772, z vďačnosti, dala postaviť jednoduchú drevenú kaplnku. V nej bol umiestnený aj pôvodný obrázok. Príliv pútnikov rástol, ale drevená kaplnka nevydržala nepriaznivé poveternostné podmienky a nahradila ju nová. Začiatkom 19.st. miestny farár zo Sloupu považoval modlitby v lese za modloslužbu. S podporou vrchnosti nechal odstrániť obrázky aj ďakovné tabuľky. Biskup následne v r. 1806 nariadil, aby boli z kaplnky odstránené aj sochy Ježiša a Panny Márie. Obidve sochy však zmizli. Našli sa o niekoľko mesiacov neskôr ukryté v jednej z roklí. Pútnické miesto upadalo až do r. 1832. V tom čase postihla kraj cholera a ľudia hľadali pomoc práve pri Panne Márii v lese. Po návrate ľudí ku kaplnke nastala prvá fáza jej obnovy. Sochár Josef Sacher zo Svojkova vytesal do pieskovcovej skaly originálnu kaplnku. Na jej priečelí bol vytesaný ozdobný reliéf v podobe veľkého triptychového gotického portálu s križom. Ľudia si k nej opäť našli cestu, a keď v r. 1850

Kaplnka Lurdskej Panny Márie v Modlivom dole

kraj opäť postihla epidémia prišli sem pútnici až z Českej Lípy. Mnohí sa tu modlili za uzdravenie a boli vypočutí. Cirkevné úrady zmenili svoj pohľad na miesto modlitby koncom 19.st. Vďaka podpore grófkyn Alžbety Kinskej bol v r. 1903 interiér kaplnky upravený na spôsob Lurdskej jaskyne a kaplnka bola oficiálne zasvätená Panne Márii Lurdskej. Prichádzali sem procesie zo širokého okolia a zastavil sa tu aj cisár Ferdinand V. pri svojich prechádzkach z neďalekého zámku v Zákupoch. Počas vojen v 20.st pútnické miesto upadlo do zabudnutia. Po r. 1945 bolo zdevastované, 70.rokoch bola odstránená aj krížová cesta, v 90.rokoch bola z kaplnky ukradnutá aj socha Panny Márie. Svojej obnovy sa kaplnka dočkala až pred pár rokmi. Prebehli opravy, výstavba novej krížovej cesty a v r. 2016 bolo pútnické miesto opäť slávnostne otvorené. Sv. omša sa tu koná vždy 1.mája o 15,00 hod. Biskup z Litomeríckej diecézy takto pravidelne každoročne otvára mesiac mariánskej úcty. Na ceste ku kaplnke možno nájsť veľa prekrásnych zákutí. Blízko je aj zrúcanina hradu s inou skalnou kaplnkou a s drevenou zvonnicou. Dostať sa sem dá z autobusovej zastávky Svojkov (pri zámku), kde sa dá aj pohodlne zaparkovať. Odtiaľ vedie nenáročná lesná krížová cesta. Občerstvenie ponúka aj studnička, ktorá nesie názov Prameň pri

skalný hrad Sloup

strážcovi. (pozn. strážca je skala v podobe medveďa). Návšteva pútnického miesta sa dá spojiť aj s prehliadkou slupského hradu, zastávkou na rozhľadni na Stráži, a možno aj s prespaním na vyhliadke u Turka. Blízko kaplnky sa nachádzajú dve malé krásne jaskyne: Hlídková jaskyňa a Poustevna. Zastaviť sa môžete aj pri tzv. Svojkovskej skalnej bráne a zaujímavý výhľad na okolie ponúkajú Dědovy kameny. Na púť k Modlivému dolu sa dá vyraziť aj po viacerých turistických značkách v okolí Slupu, Nového Boru, Českej Lípy alebo Zákupoch.

ŠPECIÁL: Krížovou cestou na tej istej rovnobežke

Obec **Jaroměřice** leží na hraniciach pardubického a juhomoravského kraja. Počiatky **Jaroměřice u Jevíčka** spadajú do 2. pol. 11. st. Územím viedla významná obchodná cesta z Moravy do Čiech. Od r. 1660 vlastnil jaroměřické panstvo rod Šubírov z Chobyne. Južne od Jaroměřic sa vypína strmý kopec opradený ľudovými povestami, na ktorom stojí krásny barokový pútnický areál predstavujúci **unikátnu Kalváriu**. Podľa povestí sa v 17. st. v celom okolí veľmi často vyskytovali krupobitia a živelné pohromy, ktoré spôsobovali veľké škody na úrode aj na majetku. Ľud sa domnieval, že je to dielo zlého ducha Kadrmana, ktorý mal sídliť na západnej strane blízkeho vrchu. Podľa ľudovej povesti sa zjavoval v podobe ohnivej gule, inokedy v podobe hrozných mrakov. Niekedy bolo z rokliny počuť kvílenie, krik aj rev, v čom obyvateľstvo videlo vyčítanie zlého ducha, a preto v r. 1664 postavili ľudia na temene kopca kríž a kopcu začali hovoriť Kalvária. Odvtedy pohromy už nebývali také hrozné. Z vďačnosti za túto úľavu sa obyvatelia Jaroměřic zaviazali, že dvakrát do roka, počas sviatkov sv. Kríža, budú putovať na vrch Kalvárie. Toľko z povestí. Z historických prameňov vieme, že v r. 1683 Moravu zasiahla morová epidémia, ktorá si však v Jaroměřiciach vyžiadala iba niekoľko obetí. Ako poďakovanie za mierny priebeh epidémie nechal majiteľ jaroměřického panstva František Julius Šubír, rytier z Chobyne, postaviť kaplnku ku cti Povýšenia svätého kríža a štyroch patrónov proti moru (sv. Rocha, sv. Rozálie, sv. Fabiána a sv. Šebastiána). Jeho syn - **František Michael Šubír** tu neskôr vybudoval celý sakrálny komplex. Jeho súčasťou je aj krížová cesta s dvanástimi zastaveniami, ktorá vedie z obce na Kalváriu. Začína pri dolnom kostole Všetkých svätých v samostatnej kaplnke zvanej Pilátov dom. Trasa potom pokračuje starobyľou lipovou alejou po svahu kalvárskeho kopca smerom k hornému kostolu Povýšenia Svätého Kríža na Kalvárii. Na nádvorí kostola je zastavenie č. 9 vo forme obrazu, posledné dve zastavenia - obrazy - sú umiestnené v chráme po oboch stranách hlavného oltára. Na čelnej strane obeliskov, tvoriacich 2. až 8. zastavenie, sa nachádzajú kartuše lemované vrapovanou páskou a akantovými listami. V kartušiach sú latinské nápisy vzťahujúce sa k námetu daného zastavenia. Pašiové scény majú podobu plytkých reliéfov vysekaných na dolnej časti obeliskov. Celé dielo vyjadruje zbožnosť a vieru vtedajšieho majiteľa panstva, baróna Šubíre. Už ako mladý šľachtic patril vo Viedni medzi vynikajúcich študentov práva a mal pred sebou sľubne sa rozvíjajúcu kariéru. Cisár Karol VI. si ho vybral za člena diplomatického zboru. Chorý otec ho však zavolať domov, aby sa venoval rozvoju rodného panstva, a tak sa tu trvalo usadil. Oženil sa s **Janou Konštanciou barónkou zo Saku a Bohuňovic**. Keď neskôr v zdraví prežila neľahký pôrod prvého dieťaťa, sľúbili manželia, že kaplnku na kopci rozšíria a celé miesto prebudujú na pútnický areál. V tom čase sa v neďalekej Moravskej Třebovej nachádzal **P. Jeroným Weith OFM**, ktorý žil istý čas vo Svätej zemi. Vrch mu svojou výškou a šírkou pripomínal jeruzalemskú kalváriu, a tak na sviatok Nájdenia sv. Kríža - 4. mája 1712 začali so stavbou nevšedného diela. Kostol bol slávnostne posvätený 14. septembra 1713, na sviatok Povýšenia sv. Kríža. Dielo bolo financované z príjmov, ktoré plynuli majiteľovi panstva z viacerých vysokých štátnych úradov, ktoré zastával v habsburskej monarchii. Údajne bol aj rektorom pre stavbu ciest na Morave a existuje tvrdenie, že cestu z Brna do Olomouca už v 18. st. zasvätil sv. Cyrilovi a Metodovi. Do areálu obohnanej vysokým múrom sa vchádza bránou, umiestnenou medzi dvoma vežami, ktorá pripomína Sväté schody a Pilátov dom. Nad bránou je výjav, ktorým Pilát ukazuje ľudu stýraného Krista -

Ajhl'a člověk (Ecce Homo). Na priestrannom uzavretom nádvorí sa nachádza kaplnka hrobu Panny Márie a kaplnka Božieho hrobu. Pod povrchom nádvorí sa nachádza ešte klenutý priestor Betlehemskej kaplnky. V nej sú umiestnené kamenné reliéfy zobrazujúce Kristovo narodenie. Na nádvorí je replika Kameňa pomazania Kristovho tela. Centrom celého areálu je *Kostol Povýšenia svätého Kríža*, ktorého zvlnené krivky bývajú spájané s menom slávneho staviteľa Jána Blažeja Santiniho - Aichela, avšak jeho autorstvo sa nikdy spoľahlivo nepreukázalo. Interiéru dominuje **oltárny obraz na hlavnom oltári Najsvätejšieho Spasiteľa (Salvátora)**, ktorý je napodobeninou obrazu v kaplnke Ad Sancta Sanctorum alebo Svätyňa svätých v Ríme. Aj preto jaroměřická Kalvária dostala podobné výsady ako slávna rímska kaplnka. Celý areál spravovalo

oltárny obraz

Arcibratstvo Najsv. Vykupiteľa, ktoré malo duchovné a sociálne poslanie. Pôsobilo tu do obdobia jozefinských reforiem. Zbožný František Michael Šubíř dbal aj o sociálne blaho svojich poddaných. Namiesto dávania almužny žobrákom zriadil na Kalvárii **12-členný zbor choralistov**, ktorý sa staral o dôstojný priebeh bohoslužieb, za čo dostával finančnú odmenu. Súčasťou kostola je aj kaplnka nazvaná **Getsemanská záhrada**. Kaplnka je zvláštnym a výnimočným priestorom. Odkazuje na poslednú noc pred ukrižovaním Ježiša Krista, keď bdel v záhrade. K zaujímavej výzdobe kaplnky patria reliéfné postavy spiacich apoštolov alebo Ježiša na Olivovej Hore. Veľmi sugestívny je potom pohľad na plastické figúry pod hlavným oltárom, ktoré pohlcujú plamene Očistca. Celá kaplnka bola vybudovaná ako **grotta**, teda **jaskyňa s hrubou omietkou**, ktorá má imitovať kvaple. Pre cirkevné prostredie je to trochu nezvyčajné. Podobné priestory väčšinou vznikali skôr v súkromných priestoroch, najmä na zámkoch.

Ďalšou zaujímavosťou kaplnky je rozmerný relikviár s relikviami mnohých svätcov, medzi nimi aj ostatkami sv. Feliciána, mučeníka z doby prvých kresťanov. Zakladateľ barokového areálu, barón Šubíř, chcel kolekciami relikvií zväčšiť pútnickú a duchovnú hodnotu celého areálu.

kaplnka Getsemanská záhrada

Nádvorie, nazvané Galéria, slúžilo aj ako cintorín pre služobníkov hory Kalvárie, choralistov a pútnikov. V r. 1730-1742 bola postavená aj kňazská rezidencia (fara), na ktorú nadväzuje tzv. svedná kaplnka s bočnou loretskou kaplnkou. Púte na barokovú jaroměřickú kalváriu majú dlhú tradíciu. Uvádza sa, že sem prichádzali procesie z viac ako 140 miest. Z oblasti Moravskej Třebovej a Svitavy prichádzali aj nemecky hovoriaci pútnici, ktorí žili na tomto území už od 13.st. Jozefinskými reformami a zákazom púti (v r. 1784) tieto na čas ochabli (kostol zostal zachovaný), ale neustali a pokračujú dodnes. Posledný potomok z rodu Šubířov navštívil kalváriu v r. 1949. V súčasnosti je pútnický areál spadajúci pod farnosť Jaroměřice spravovaný diecéznymi kňazmi a od r. 2017 je *duchovným sídlom Rádu Božieho hrobu v Českej republike*. Hora Kalvária vstúpila aj do literatúry románom *Svitania* od jaroměřického spisovateľa Dr. Františka Odvalila.

Na tej istej - 49. rovnobežke, len o dva poludníky ďalej, už na Slovensku, sa nachádza iná krásna a unikátna kalvária. Nachádza sa nad najväčšou obcou na Kysuciach, **Oščadnicou**, ktorá leží pod masívom Veľkej Rače v okrese Čadca. Hoci prvá písomná zmienka o obci sa zachovala až z r. 1579, vznik salašov a prvých obydlí v údolí dnešnej obce sa predpokladá už po r. 1500. Územie patrilo Budatínskemu panstvu. Dodnes možno v obci obdivovať objekty pôvodnej drevenej architektúry. Samostatnou farnosťou sa Oščadnica stala v r.1788 (dovtedy bola súčasťou čadčianskej farnosti a neskôr filiálkou farnosti Skalité), keď si oščadnícki farníci vlastnými silami postavili v centre obce drevený kostolík, ktorý bol zasvätený uhorskému kráľovi sv. Štefanovi. Kostolík neskôr prestavali a v r. 1921 požiadali o zmenu patrocínia. Odvtedy je patrónkou kostola *Nanebovzatá Panna Mária*. V prekrásnom prostredí zalesneného kopca nad obcou sa nachádza kalvária, ktorá je v súčasnosti jedným z dvoch živých pútnických miest v regióne Kysúc. **Kalvária** je tvorená súborom kaplniek s pôsobivým kamenným kostolíkom na vrchole. Postavili ju oščadnícki veriaci z vďačnosti za to, že počas 2. svet. vojny nik z obyvateľov nezahynul. Zvláštnosťou je, že počas 2. svet. vojny sa obec najviac rozvíjala: prebiehala regulácia rieky, oprava a valcovanie ciest, opravy existujúcich a výstavba nových obecných budov, úprava cintorína, stavba Lurdskej jaskyne či prestavba kostola a mnohé iné. Ďalšie práce boli prerušené približujúcim sa frontom v r. 1944. V obci boli koncom leta umiestnené dva prápory nemeckých vojakov a dedinčania boli nútení podieľať sa na výstavbe protitankových zátarás a guľometných hniezd. Obranná línia sa tiahla od Kysuce až pod svah vrchu Sivova grapa. Predpokladalo sa, že boje budú prebiehať v samotnom srdci obce. Veriaci sa dennodenne modlili k Panne Márii. Na konci vojny, v r. 1945, sa na Veľkej Rači urputne bojovalo 30 dní. Vďaka Bohu, nik z dedinčanov neprišiel o život a nedošlo ani k vážnejším stratám na majetku. Za túto nesmiernu milosť sa rozhodli obyvatelia obce vystavať pamätník svojej vďaky – kalváriu v Sivovej grape, týčiacu sa symbolicky nad protitankovými zátarasami na jej úpäť. S výstavbou Kalvárie sa začalo v r. 1946 neďaleko obce, na kopci, nad tzv. liečivým prameňom. V tomto období sa robili len prípravné práce. Ku skutočnej stavbe došlo na jar 1947. Posviacka hotového areálu sa konala na sviatok Nanebovzatia Panny Márie 12. – 15. augusta 1948. Krížovú cestu posvätil páter Jakub Vavrek, OFM a *kaplnku na vrchole (foto)* pápežský prelát Eugen Filkorn.

Terén čiastočne terasovito upravili a vybudovali chodník stúpajúci na vrchol ku kaplnke, cikcakovito prepájajúci 14 zastavení. Súbor stavaný z kamenného muriva projektoval pražský architekt Anton Medřický. Ich výstavbu realizoval murársky majster Rudolf Štens. Zastavenia Krížovej cesty majú široké podstavce s polkruhovými nikami, v ktorých sú tabuľky s menami donátorov. Jednotlivé výjavy Krížovej cesty v podobe terakotových polychrómovaných reliéfov sú umiestnené v plytkých štvorcových nikách nadstavcoch zastavení, zavýšených

polkruhovými výstupkami nesúcimi vrcholový krížik. Reliéfy zastavení krížovej cesty zhotovilo Chrámové družstvo v Pelhřimove. Ich autorom je akademický sochár Ján Vasilij Čermák. Chodník, začínajúci pri liečivom prameni, stúpa na vrchol kopca a prepája 14 kaplniek. Pred vrcholom kopca je Boží hrob vo forme kamennej jaskyne s plastikou mŕtveho Krista. V závere súboru na vršku je Kostolík Sedembolestnej Panny Márie. Kalváriu dopĺňajú betónové súsošia Krista na Olivovej hore a Bičovanie. Autorom sochy 14. zastavenia je ošcadnický rodák, ľudový majster Jozef Pazdera. Jeho šikovné ruky vytvorili aj krásny drevený oltár v kostolíku na vrchole Kalvárie a dve súsošia – Getsemanská záhrada a Bičovanie, nachádzajúce sa na jej úpäť. V priebehu minulých rokov boli jednotlivé zastavenia krížovej cesty i kostolík niekoľkokrát zreštaurované a premaľované. Na vrchole boli postavené tri kríže – dva menšie a jeden veľký – ako symbol ukrižovania. Kostolík Sedembolestnej Panny Márie nad Kalváriou bol postavený tak isto ako Kalvária, na žiadosť ošcadnických veriacich. Do novembra 1947 bola postavená hrubá stavba a do júna 1948 bola dokončená vnútorná časť kostola. Dominantou jednoduchoveho kostolíka je štvorboká, čiastočne vstavaná veža, zdobená nad vstupom tondom s reliéfom Madony a ukončená polguľovou medenou baňou s preskleným tamburom. Interiér je prekrytý betónovým kazetovým stropom a zdobený vitrážovými oknami s jednoduchými geometrickými obrazcami. Oltár vytvoril v období vzniku celého areálu sochár Jozef Pazdera z Ošcadnice. Jeho výzdoba predstavuje výjav Nanebovstúpenia s postavou vznášajúceho sa Krista upevneného na vysokom dvojitom kríži s dvoma, po bokoch sa prizierajúcimi skupinami apoštolov. Obsahovo scéne predchádza centrálne situované drevené polychrómované súsošie Sedembolestnej Panny Márie – Piety, ktorú dodal Misijný do Matky Božej v Nitre. Architekt Anton Medřický daroval kostolu pozlátený obraz Panny Márie s Ježišom. Tak ako Kalvária, aj kostol nad ňou bol vystavaný výlučne z milodarov obetavých farníkov, ako aj rodákov žijúcich v USA. Pred kostolom sa vynímajú sa vynímajú tri veľké drevené kríže. Kríž v strede je najvyšší. Vysviacka Kalvárie, krížov i kostola nad Kalváriou sa konala dňa 15. augusta 1948 za prítomnosti 20 000 pútnikov.

Tretia kalvária stojí na východnom Slovensku. Mesto **Prešov** bolo tak hrdé, že ním prechádza 49. rovnobežka, že si ju vo svojom centre aj zviditeľnilo a môžete sa na nej aj odfotiť. Kalvária, ktorá svojho času patrila k najkrajším v Uhorsku, vznikla začiatkom 18. st., pôsobením jezuitov v období rekatolizácie z iniciatívy Spolku umierajúceho Krista. Predstavuje komplex barokových kaplniek a kostola, nachádzajúci sa na pahorku na západnom okraji Prešova. S výstavbou prvých

sakrálnych objektov sa začalo r. 1720, ale niektoré kaplnky krížovej cesty sa budovali ešte aj v 19. st. Ako prvá bola na jeseň r. 1721 posvätená kaplnka Krista na Olivovej hore a kríž. Stavbu realizovali z prostriedkov mesta a darcov spomedzi mešťanov a okolitej šľachty. Celý komplex Kalvárie bol ukončený až v r. 1893 a okrem kostolíka sv. Kríža ho tvorí štrnásť kaplniek krížovej cesty, kaplnka Svätých schodov, katakomby a priláhlý cintorín. Všetky kaplnky krížovej cesty, okrem kaplnky Svätých schodov, majú podobný tvar:

kaplnky na kalvárii v Prešove

štítové priečelie, zdobené ornamentami, erbom donátora a polkruhovo zaklenutým vstupným portálom. Ochranné mreže kaplniek sú bohato zdobené. **Kaplnka Svätých schodov** bola postavená r. 1765 podľa vzoru kaplnky Sancta Scala pri Lateránskom kostole v Ríme a dal ju postaviť knieža Karol II. Radziwill, z vďačnosti mestu za poskytnutie azylu po nútenom úteku z Poľska. V priečelí nad vchodom do tejto kaplnky umiestnili kniežací erb. Interiér vyplňa 28 schodov, oltár s kamennou plastikou Piety a nástenné maľby od Ondreja Trtinu. Okrem

kostola a kaplniek patrí ku komplexu prešovskej Kalvárie **cintorín a katakomby**. Tie boli postavené v r. 1836 a slúžili ako hrobka pre kňazov. Ich múr pri pohľade z mesta vytvára dojem hradieb. Na cintoríne sa zachovali umelecky cenné krypty v empírovom a historizujúcom slohu. Barokový **Kostol svätého Kríža** postavili na Kalvárii r. 1753. Stavbu viedol František Perger, ktorý staval aj Kalváriu v Banskej Štiavnici. Nástenné maľby v interiéri sú dielom prešovského maliara Ondreja Trtinu. V kostole sv. Kríža vytvoril barokový priestor, ktorý využitím farieb a svetla opticky pôsobí oveľa väčším dojmom než akým je reálne. Nad oltárom sú tri kríže a sochy Panny Márie, Márie Magdalény a sv. Jána apoštola. Ku kostolíku boli v r. 1766 po oboch stranách pristavené dve bočné kaplnky. Z juhu - Božského srdca a zo severu - Božského hrobu. V r. 1767 postavili pod múrom stojacu dvojpodlažnú kaplnku a plastikou „Ecce homo!“. Organ inštalovali v r. 1768. V kostole sú tri zvony, z r. 1752, 1774 a 1824. Kostol a celý areál kalvárie boli slávnostne vysvätené 14. septembra 1769. Celý komplex Kalvárie už bol v minulosti reštaurovaný a upravovaný. Aj v súčasnej dobe prebiehajú na viacerých objektoch stavebné, reštaurátorské a záchranné práce. V r. 2019 bol na Kalvárii inštalovaný vyhlídkový ďalekohľad.

exteriér a interiér Kostola sv. Kríža

zdroje: www.kalvariejaromerice.cz, www.poutni.ado.cz, www.kudyznudy.cz, www.region.rozhlas.cz,
www.tyden.cz, www.ceskatelevize.cz, www.pamiatkynaslovensku.sk, www.oscadnica.fara.sk,
www.saletinirozkvet.webnode.sk, www.blog.sme.sk/simunekova/, www.regionkysuce.sk, www.gopresov.sk,
www.sk.wikipedia.org, www.vypadni.sk, www.severovychod.sk/presov/zoznam.sk

Pútnický list vydáva Asociácia pútnických organizácií
 Farský úrad, 913 31 Skalka nad Váhom I/41
 ISSN 2644-4526

www.putnickemiesta.sk/asociacia-putnickych-organizacii/archiv-putnickych-listov
 Autori textu: Mária Hatalová, Mária Prekopová

NEPREDAJNÉ, VOLNE ŠÍRITELNÉ